

A világ turizmusának alakulása 2004-ben és előrejelzés a 2005. évre

2004-ben a világ turizmusa rendkívül pozitív eredményeket mutatott: a nemzetközi turistaérkezések száma a 2003. évhez képest 10%-kal növekedett, és elérte a 760 millió főt. A világ turizmusának 2004. évi alakulásában meghatározó szerepet játszott a világgazdaság dinamikus növekedése. Európában a nemzetközi turistaérkezések száma az elmúlt évben 4%-kal emelkedett. A kontinens a világ turizmusában továbbra is vezető szerepet tölt be: 2004-ben a nemzetközi turistaérkezések 54,6%-át mondhatta magáénak. A kontinensen belül a legdinamikusabb növekedés a kelet-közép-európai régiót (+8%) és Észak-Európát (+7%) jellemezte. 2005-ben a turizmus – mind a szabadidős, mind a hivatásturizmus – további növekedése várható, az előrejelzések szerint a nemzetközi turistaérkezések száma 5%-kal emelkedik. A desztinációk versenyképességének fő meghatározói a marketing, a termékfejlesztés (minőségi és nem mennyiségi tekintetben), a sokszínű kínálat és a speciális szegmensek.

Az idei év turizmusának alakulását a világpolitikai események kisebb mértékben befolyásolják, a 2004. decemberi szökőár is csak rövid távon hat a természeti csapás által sújtott területek turizmusára. A szökőár következtében rövid távon népszerűbbé váló desztinációk: a Karib-térség, Közép- és Dél-Amerika, a Közel-Kelet és Afrika. A szökőár sújtotta területek országai részéről ugyanakkor erőteljesebb marketingtevékenység várható. Az árfolyamok alakulása és a világgazdaság növekedése meghatározó szerepet játszik: mind a hagyományos, mind a dinamikusan növekvő küldő piacok esetében gazdasági fellendülés várható.

Európában a turizmus 2005. évi alakulását elsősorban a gazdaság helyzete és az árfolyamok alakulása befolyásolja. A kontinens országaiban megfigyelhető gazdasági növekedés üteme várhatóan elmarad más kontinensekétől. Tekintettel arra, hogy az árfolyamok esetében rövid távon nem várható változás, az erős euró az övezeten kívüli desztinációk számára lesz kedvező hatással. 2005-ben a diszkont légi társaságok további bővülése mellett az amerikai és a japán vendégforgalom növekedése várható. A 2004. szeptember 1-jén az Európai Unió és Kína között létrejött ADS egyezmény mind a hagyományos, mind a dinamikusan növekvő európai desztinációk számára lehetővé teszi a kínai turisták fogadását. Az Európai Unió bővítése a határátlépést egyszerűsíti, a légi közlekedést liberalizálja. Az erős eurón túl a csatlakozó országok beutazó turizmusát pozitívan befolyásolják a turisztikai és infrastrukturális fejlesztések is.

1. A világ turizmusa 2004-ben

A Turisztikai Világszervezet (World Tourism Organization, WTO) legfrissebb adatai szerint 2004-ben a világ turizmusa – az elmúlt éveket jellemző negatív hatások ellenére – rendkívül pozitív eredményeket mutatott: a nemzetközi turistaérkezések száma a 2003. évhez képest

10%-kal növekedett¹, és elérte a 760 millió főt, amely a nemzetközi turistaérkezések számában eddig regisztrált legmagasabb érték (1. táblázat). A desztinációk többsége pozitív eredményekről számolt be, sok esetben egyenként is rekordot értek el a vendégforgalom tekintetében. A 2004. év első felét jellemző kiemelkedő növekedés háttérében a 2003. évi alacsony bázisadatok állnak, ennek ellenére 8%-nál alacsonyabb emelkedés mindössze az augusztus hónapot (+4%) jellemezte. A legdinamikusabb növekedés az ázsiai és a csendes-óceáni térséget (+34 millió nemzetközi turistaérkezés), továbbá a Közel-Keletet (+6 millió nemzetközi turistaérkezés) jellemezte. Európában a nemzetközi turistaérkezések száma az elmúlt évben 4%-kal nőtt, ami 15 millióval több turistát jelentett a kontinens számára. Bár ez a növekedés elmarad a világlátlagtól, jelentősen meghaladja a 2003. évi eredményeket (amikor is a kontinensen 0,4%-os emelkedést regisztráltak a nemzetközi turistaérkezések számában). 2004-ben a szabadidős célú utazások mellett növekedés jellemezte a hivatásturizmust is.

1. táblázat

Nemzetközi turistaérkezések száma, 2002-2004

	2002	2003	2004	2004/2003	2004 részesedés
	millió fő			%	
Európa	397	399	414	4	54,6
<i>Észak-Európa</i>	46	47	51	7	6,7
<i>Nyugat-Európa</i>	138	136	139	2	18,3
<i>Kelet- Közép-Európa</i>	66	68	73	8	9,6
<i>Dél-Európa / Mediterrán térség</i>	148	148	152	3	20,0
Amerika	117	113	124	10	16,3
Ázsia és Óceánia	131	119	153	29	20,2
Afrika	30	31	33	7	4,3
Közel-Kelet	28	29	35	20	4,6
Világ összesen	703	691	760	10	100,0

Forrás: WTO

A világ turizmusának 2004. évi alakulásában meghatározó szerepet játszott a világgazdaság – kiemelten az Amerikai Egyesült Államok és néhány meghatározó európai küldő piac, valamint az ázsiai országok gazdaságának – dinamikus növekedése.

¹ Hasonló mértékű növekedés 1984-ben – a világgazdasági recessziót és a második olajválságot követően – volt tapasztalható.

Az erős euró pozitívan befolyásolta az Amerikai Egyesült Államok, Mexikó, a Karib-térség, Közép- és Dél-Amerika, Ázsia, a Közel-Kelet és Nagy-Britannia beutazó turizmusát, ezzel szemben negatívan hatott – az euró övezet országain kívül – Kanada, Ausztrália és Új-Zéland, valamint a dél-afrikai desztinációk vendégforgalmára. Az euró árfolyama nagymértékben befolyásolta továbbá az európai utazásokat is, aminek eredményeként az euró övezeten kívüli desztinációkba történő utazások népszerűbbé váltak.

A 2004. évi utazások főbb jellemzői a következőkben foglalhatók össze:

- az egyéni utazók számának/arányának növekedése,
- a rövidebb tartózkodási idővel jellemezhető utazások számának/arányának emelkedése,
- a speciális turisztikai termékek iránti érdeklődés növekedése,
- az internet használatának egyre gyakoribbá válása,
- a diszkont légitársaságok terjeszkedése,
- a késői foglalások előtérbe kerülése,
- fokozott árérzékenység.

A Turisztikai Világszervezet becslései szerint a nemzetközi turizmusból származó bevételek legalább a nemzetközi turistaérkezések számához hasonló mértékben emelkedtek 2004-ben².

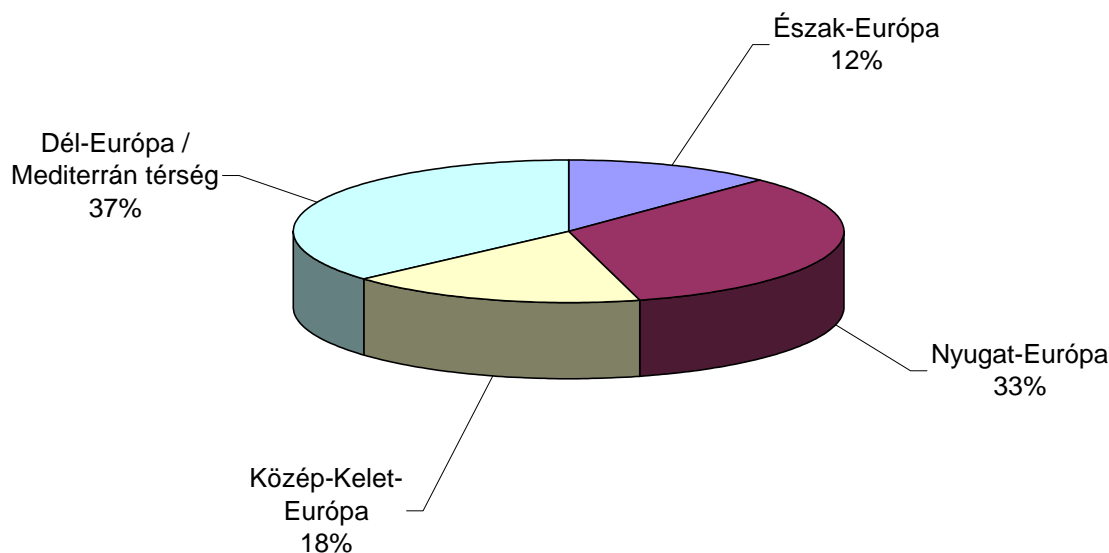
1.1. EURÓPA TURIZMUSA 2004-BEN

Európa a világ turizmusában továbbra is vezető szerepet tölt be: a kontinens 2004-ben a nemzetközi turistaérkezések 54,6%-át mondhatta magáénak, ami kismértékű csökkenést jelent a 2003. évi részesedéshez (57,7%) képest. Európán belül Kelet-Közép-Európában 73 millió nemzetközi turistaérkezést regisztráltak, amely 17,6%-os részesedést jelent³. 2004-ben az európai turistaérkezések több mint egyharmadát (36,7%) Dél-Európában és a Mediterrán térségben regisztrálták, mintegy egyharmadát (33,6%) pedig Nyugat-Európában (1. ábra).

² A 2004. évi turisztikai bevételekre vonatkozó adatok 2005 nyarán kerülnek publikálásra.

³ Az Európában regisztrált nemzetközi turistaérkezések számából. Közép- és Kelet-Európa 2004-ben a világ nemzetközi turistaérkezéseinek közel egytizedét (9,6%) mondhatta magáénak.

Európai nemzetközi turistaérkezések számának megoszlása, 2004 (%)

Forrás: WTO

A kontinensen belül a legdinamikusabb, az európai átlagot jelentősen meghaladó növekedés a kelet-közép-európai régiót (+8%) és Észak-Európát (+7%) jellemezte, amelynek háttérben fontos szerepet játszott az euró árfolyam alakulása, illetve a kelet-közép-európai országok Európai Unióhoz történő csatlakozása. Abszolút számokban mérve ez 5 millióval több nemzetközi turistaérkezést jelentett Közép- és Kelet-Európa számára. Az Európai Unióhoz csatlakozott tíz ország közül kiemelkedő eredményeket ért el Csehország, Lengyelország, Lettország, Litvánia és Magyarország. A kontinens átlagánál alacsonyabb növekedés volt megfigyelhető Dél- (+3%) és Nyugat-Európában (+2%). A hagyományos, az euró övezethez tartozó európai desztinációk – mint például Franciaország, Olaszország vagy Portugália – számára az euró övezeten kívüli európai úti célok mellett komoly konkurenciát jelentettek az észak-afrikai (például Marokkó és Tunézia), a közel-keleti (például Egyiptom), az amerikai (például a Karib-térség) és az ázsiai országok.

Az európai kontinens az elmúlt évben két jelentős nemzetközi sporteseménynek – Labdarúgó Európa Bajnokság Portugáliában és Nyári Olimpiai Játékok Görögországban – is otthont adott. Ezen rendezvények a vendégéjszakák számában ugyan nem eredményeztek kiemelkedő növekedést, a turisztikai bevételek azonban rendkívül dinamikus emelkedést mutattak: Portugáliában 10%-os növekedést regisztráltak 2004 első tíz hónapjában,

Görögországban pedig 9%-kal emelkedtek a turisztikai bevételek 2004. január-november között.

A tengerentúli – az Amerikai Egyesült Államokból és Japánból érkező – vendégforgalom számos európai desztinációban nőtt az elmúlt évben, amelyek közül kiemelkedett Franciaország, Olaszország, Írország és Nagy-Britannia. 2004-ben a legfontosabb európai küldő piacok, úgymint Németország (+1,6%), Hollandia (+4%), Franciaország (+9%) és Nagy-Britannia (+4%) esetében is a turisztikai költés növekedése volt megfigyelhető.

1.2. ÁZSIA ÉS A CSENDES-ÓCEÁNI TÉRSÉG TURIZMUSA 2004-BEN

2004-ben a kontinensek közül a legdinamikusabb növekedés, a legjobb eredmények az ázsiai térséget jellemezték. A nemzetközi turistaérkezések száma közel egyharmadával nőtt, elérve a 154 millió főt, amely a világban regisztrált nemzetközi turistaérkezések egyötödét jelenti. A 2003. év utolsó hónapjaiban kezdődött növekedés a 2004. évben is folytatódott, a kontinens minden régiója rendkívül pozitív eredményeket mondhatott magáénak.

Míg a japán gazdaság alakulása a régión belüli turizmus növekedését befolyásolta, az erős euró eredményeként az európai és az amerikai vendégforgalom emelkedett. A régión belüli utazásoknak kedvezett továbbá a diszkont légitársaságok megjelenése, illetve kapacitásaik bővítése.

Dél-Kelet-Ázsiát 33%-os, Észak-Kelet-Ázsiát 30%-os, Dél-Ázsiát 20%-os növekedés jellemezte az elmúlt évben, a csendes-óceáni térség országaiban pedig 13%-kal több nemzetközi turistaérkezést regisztráltak. A nemzetközi turistaérkezések száma Kínában 27%-kal nőtt, a kiutazó turizmus – köszönhetően a kibővített ADS státusznak, illetve az utazások megkönnyítésének – 43%-kal haladta meg a 2003. évi adatokat.

1.3. AMERIKA TURIZMUSA 2004-BEN

A megelőző éveket követően, 2004-ben az amerikai kontinens turizmusát is növekedés jellemezte, a nemzetközi turistaérkezések száma a világszínvonalhoz hasonló mértékben, 10%-kal (124 millió főre) emelkedett. A legdinamikusabb növekedés Közép-Amerikát (+17%) és Dél-Amerikát (+15%) jellemezte. Észak-Amerika 9%-os, a Karib-térség 6%-os növekedést regisztrált a nemzetközi turistaérkezések számában.

A kontinens és a világ turizmusában fogadó- és küldő országgént egyaránt fontos szerepet betöltő Amerikai Egyesült Államok több mint 10%-kal több⁴ nemzetközi turistát fogadott, ezzel párhuzamosan a turisztikai költség is jelentős mértékben⁵ emelkedett.

A kontinens turizmusát pozitívan befolyásolta továbbá az erős euró – gyenge dollár árfolyam alakulása, valamint az argentin és a brazil gazdasági növekedés, amelynek eredményeként a két országban a kiutazó turizmus is dinamikus emelkedést mutatott.

1.4. AFRIKA ÉS A KÖZEL-KELET TURIZMUSA 2004-BEN

Afrika és a Közel-Kelet turizmusában a legpozitívabb eredményeket az észak-afrikai desztinációk – Marokkó és Tunézia – mondhatták magukénak 2004-ben. Marokkó esetében a diszkont légitársaságok megjelenését, Tunézia esetében pedig az erős euró eredményeként kedvező árakat szükséges kiemelni.

A közel-keleti régió 35 millió nemzetközi turistaérkezést regisztrált 2004-ben, aminek eredményeként részesedése⁶ (4,6%) első alkalommal haladta meg az afrikai kontinensét (4,3%). A régiót jellemző turisztikai fejlesztések, a diszkont légitársaságok bővülése és a fokozottabb együttműködés az egyes desztinációk között pozitívan befolyásolták a közel-keleti országok – például Egyiptom, Szíria, Libanon, Egyesült Arab Emírátsok – turizmusának elmúlt évi alakulását.

2. Légi közlekedés

A 2004. évben a nemzetközi légi forgalmat is jelentős növekedés jellemezte: a Nemzetközi Polgári Légi Közlekedés Szervezete (International Civil Aviation Organization, ICAO) adatai szerint az elmúlt évben a menetrendszerinti járatok mintegy 1,8 milliárd utast szállítottak; a nemzetközi légi forgalmat 15%-os növekedés jellemezte.

A Nemzetközi Légi Közlekedési Szövetség (International Air Transport Association, IATA) adatai szerint az egy utaskilométerre eső bevételek 2004-ben 15%-kal növekedtek, aminek háttérében szükséges kiemelni a világgazdaság pozitív alakulását, a légi közlekedés

⁴ +11,9% 2004. első három negyedében.

⁵ +16% 2004. január-november között.

⁶ A világ nemzetközi turistaérkezéseinek számából való részesedés.

liberalizációját és a fokozott versenyhelyzetet. A szervezet előrejelzése szerint 2005-ben további 6%-os növekedés⁷, ezzel párhuzamosan hasonló mértékű kapacitás bővülés várható.

Az Európai Légitársaságok Szövetsége (Association of European Airlines, AEA) adatai szerint az európai légitársaságok 2004-ben 9%-os utasforgalom-növekedést regisztráltak, ezen belül a nemzetközi utasforgalom 10,1%-kal nőtt. A tengerentúlra irányuló utasforgalom, amely a nemzetközi forgalom 71%-át tette ki az elmúlt évben, 10,5%-os növekedéssel jellemezhető.

A diszkont légitársaságok bővülése jelentős szerepet játszott a világ turizmusának 2004. évi alakulásában. A kelet-közép-európai desztinációk – például Tallinn, Riga, Varsó, Krakkó, Wrocław, Prága, Pozsony, Budapest, Ljubljana és Zágráb – bekapcsolódásán túl több légitársaság (például Virgin Atlantic és Air Madrid) kontinensek közötti diszkont járatokat is indított és üzemeltetett az elmúlt évben.

3. A világgazdaság 2004. és 2005. évi alakulása

A Nemzetközi Valutalap (International Monetary Fund, IMF) előrejelzése szerint 2005-ben a világgazdaság 4,3%-kal bővül (2. táblázat), amely egy százalékkal marad el a 2004. évtől. Ennek háttérében az ázsiai országok – kiemelten Kína – és az Amerikai Egyesült Államok gazdaságának mérsékelt növekedése áll. A gyenge dollár ellenére az USA gazdasága továbbra is meghatározó marad.

Az euró övezet 2,2%-kal, Nagy-Britannia gazdasága 2,5%-kal, Oroszország gazdasága 6,6%-kal, Törökországé 5%-kal, Kelet-Közép-Európa gazdasága pedig 4,7%-kal bővül.

Az infláció várhatóan 3% körül alakul az idei évben, ami egy, 2002-től tapasztalható stabil értéket jelent. A nemzetközi kereskedelem 7,2%-kal bővül. A munkanélküliségi ráta 6%-ra mérséklődik az idei évben.

⁷ Egy utaskilométerre eső bevétel tekintetében.

A reál GDP változása, 2000-2005 (%)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
<i>Euró övezet</i>	3,5	1,6	0,8	0,5	2,2	2,2
Ausztria	3,4	0,8	1,4	0,7	1,6	2,4
Belgium	3,7	0,7	0,7	1,1	2,5	2,3
Finnország	5,1	1,1	2,3	2,0	2,8	2,6
Franciaország	4,2	2,1	1,1	0,5	2,6	2,3
Görögország	4,4	4,0	3,9	4,3	3,9	3,0
Hollandia	3,5	1,4	0,6	-0,9	1,1	1,8
Írország	9,9	6,0	6,1	3,7	4,7	5,0
Luxemburg	9,0	1,3	1,7	2,1	2,8	3,4
Németország	2,9	0,8	0,1	-0,1	2,0	1,8
Olaszország	3,0	1,8	0,4	0,3	1,4	1,9
Portugália	3,4	1,6	0,4	-1,2	1,4	2,2
Spanyolország	4,4	2,8	2,2	2,5	2,6	2,9
USA	3,7	0,8	1,9	3,0	4,3	3,5
Japán	2,8	0,4	-0,3	2,5	4,4	2,3
Világ összesen	4,7	2,4	3,0	3,9	5,0	4,3

Forrás: IMF

4. 2005. évi előrejelzés

2005-ben a turizmus – mind a szabadidős, mind a hivatásturizmus – további növekedése várható, az előrejelzések szerint a nemzetközi turistaérkezések száma 5%-kal emelkedik. Az idei év turizmusának alakulását a világpolitikai események kisebb mértékben befolyásolják, a 2004. decemberi szökőár is csak rövid távon hat a természeti csapás által sújtott területek turizmusára. A szökőár következtében rövid távon népszerűbbé váló desztinációk: a Karib-térség, Közép- és Dél-Amerika, a Közel-Kelet és Afrika. A szökőár sújtotta területek országai részéről ugyanakkor erőteljesebb marketingtevékenység várható. Az árfolyamok alakulása és a világgazdaság növekedése meghatározó szerepet játszik: mind a hagyományos, mind a dinamikusan növekvő küldő piacok esetében gazdasági fellendülés várható.

A desztinációs menedzsment szervezetek a külső környezettel szemben fokozottabb figyelmet szentelnek a belső tényezőknek, ami több kutatást és termékfejlesztést jelent. Ennek eredményeként a versenyképesség fő meghatározói a marketing, a termékfejlesztés (minőségi és nem mennyiségi tekintetben), a sokszínű kínálat és a speciális szegmensek lesznek.

Európában a turizmus 2005. évi alakulását elsősorban a gazdaság helyzete és az árfolyamok alakulása befolyásolja⁸. A kontinens országaiban megfigyelhető gazdasági növekedés üteme elmarad más kontinensekétől. Tekintettel arra, hogy az árfolyamok esetében rövid távon nem várható változás, az erős euró az övezeten kívüli desztinációk számára lesz kedvező hatással. 2005-ben a diszkont légi társaságok további bővülése, valamint az amerikai és a japán vendégforgalom növekedése várható. A 2004. szeptember 1-jén az Európai Unió és Kína között létrejött ADS egyezmény mind a hagyományos, mind a dinamikusan növekvő európai desztinációk számára lehetővé teszi a kínai turisták fogadását. Az Európai Unió bővítése a határátlépést egyszerűsíti, a légi közlekedést liberalizálja. Az erős eurón túl a csatlakozó országok beutazó turizmusát pozitívan befolyásolják a turisztikai és infrastrukturális fejlesztések is.

Az amerikai kontinens turizmusát 2005-ben meghatározó tényezők között szükséges kiemelni az Amerikai Egyesült Államok gazdasági növekedését, a dollár továbbra is gyenge árfolyamát, a 2005. év elején megkapott ADS státuszt, valamint a hajóutak/hajó körutazások – 2004. évihez hasonló – dinamikus növekedését.

Az ázsiai kontinens – kiemelten a régióon belüli – beutazó- és kiutazó turizmusát egyaránt pozitívan befolyásolja az idei évben az ázsiai gazdaságok – mint például Kína és India – gazdaságának növekedése, a diszkont légitársaságok bővülése, az országok közötti fokozott együttműködés (az utazások megkönnyítése), valamint a nagyrendezvények (például világkiállítás Japánban).

Afrika és a Közel-Kelet turizmusát a 2005. évben is pozitívan befolyásolják a turisztikai fejlesztések, a kedvező ár/érték arány, valamint a légi közlekedés kapacitásának további bővülése.

A Turisztikai Világszervezet Marketing Részlege által készített World Tourism Barometer közvetlenül megrendelhető a Turisztikai Világszervezet honlapján (www.world-tourism.org), ára egy évre 60 euró (elektronikus formátum), illetve 90 euró (elektronikus és nyomtatott formátum).

⁸ A fentebb ismertetett eredményeket a **turisztikai szakemberek** (240 turisztikai szakember több mint 100 országból/desztinációból) véleménye is alátámasztotta: a WTO által megkérdezett turisztikai szakemberek átlagosan 3,9-re (1-től 5-ig terjedő skálán) értékelték a turizmus 2004. évi alakulását, amely **jelentős javulást** jelent a 2003. évhez képest (3,4). A **legoptimistábbak** az **ázsiai** (4,4), az **amerikai** (4,2) és a **közel-keleti** (4,1) **szakemberek** voltak, az európai turisztikai szakemberek 3,5-re értékelték a 2004. évet.

A 2005. év tekintetében szintén az ázsiai (4,2) és az amerikai (4,1) várakozások a legoptimistábbak. Ezzel szemben az európai szakemberek az átlagnál (3,9) kevésbé derűlátóak (3,7) az idei évet tekintve.

További információ:

- World Tourism Organization www.world-tourism.org

- Magyar Turizmus Rt. Piac- és Termékelemzési Iroda

1012 Budapest, Vérmező út 4.

telefon: 06-1/488 8710

fax: 06-1/488 8711

e-mail: kutatas@itthon.hu

honlap: www.itthon.hu > Szakmai oldalak > Piackutatások és Turizmus Bulletin